

Частина I. ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ ТА ЕЛЕКТРОУСТАТКУВАННЯ

УДК 622.62–83: 621.33

Ю.А. Папаїка, канд. техн. наук, А.Г. Лисенко

(Україна, г. Дніпропетровськ, Государственное высшее учебное заведение "Национальный горный университет")

АНАЛИЗ РЕЖИМОВ НАПРЯЖЕНИЯ ТЯГОВОЙ СЕТИ ВЫСОКОЧАСТОТНОГО ШАХТНОГО ТРАНСПОРТА

Идею бесконтактной передачи электроэнергии на движущийся объект, известную еще с начала XX века, сегодня широко используют в развитых странах Европы для зарядки аккумуляторных автобусов городского электротранспорта. В Национальном горном университете научную школу по разработке этого направления возглавляет академик НАН Украины профессор Пивняк Г.Г. В настоящее время проводятся работы по совершенствованию тягового преобразователя, тяговой сети и системы электропривода транспортной установки. В данной статье описаны результаты исследования режимов напряжения тяговой сети при различных конфигурациях ее параметров. Результаты работы могут быть интересны при дальнейших разработках системы бесконтактного транспорта в промышленности.

Тяговая сеть представляет большое сопротивление для тока высокой частоты, поскольку ее индуктивное сопротивление пропорционально частоте тока. Во избежание чрезмерного повышения напряжения в линии реактивная составляющая падения напряжения отдельных участков тягового кабеля компенсируется конденсаторами,ключенными в рассечку тяговой сети. Конденсаторы устанавливают вдоль линии в компенсирующих пунктах.

Тяговая сеть рассматривается как линия с распределенными параметрами, состоящая из однородных участков с размещенными между ними сосредоточенными неоднородностями (конденсаторами продольной компенсации) [1]. Падение напряжения на конденсаторах полагается эквивалентным наличию источников ЭДС, подключенных в местах нахождения компенсационных пунктов [1, 3].

Данные эксплуатации опытного образца комплекса с бесконтактными электрозвозами свидетельствуют, что в тяговой сети наблюдаются значительные перенапряжения, которые приводят в некоторых случаях к срабатыванию защиты, а в других – к выходу из строя компенсирующих конденсаторов. Такая ситуация прежде всего может быть обусловлена несогласованностью некоторых параметров тяговой сети и приемного контура электрозвоза. Все это приводит к ухудшению энергетических показателей и надежности функционирования системы бесконтактного транспорта. Поскольку тяговая сеть представляет собой передаточное звено между преобразователем частоты и подвижным составом, то очевидно, что пути решения существующей проблемы нужно искать в плоскости анализа режимов собственно тяговой сети. Такими режимами являются, в частности, пусковой режим, холостой ход линии, режим с работающими электрозвозами. Исследования тяговой сети с целью оптимизации ее параметров, режимов и тем самым повышения энергетической эффективности транспорта с индуктивной передачей энергии в целом являются актуальной научно-технической задачей.

Отдельные задачи моделирования режимов тяговой сети решались ранее. Были созданы математические модели тяговой сети для установившегося и переходного режимов [1, 2, 3]. В настоящее время разработана новая модель тяговой сети с использованием пакетов MathCAD и Excel на конечно-разностном представлении системы дифференциальных уравнений в частных производных, отличительной особенностью которой является универсальность, что позволяет исследовать любые ее режимы. При составлении математической модели тяговая линия была представлена в виде участков с распределенными параметрами с последовательноключенными сосредоточенными неоднородностями (места включения пунктов компенсации). Распределение напряжения вдоль линии определялось для исключения режима перенапряжений в линии при включении электрозвоза.

Результаты, полученные с помощью такой модели, свидетельствуют о зависимости изменения напряжения в тяговой сети от параметров компенсирующих устройств и мест их установки (рис. 1). Данные результаты возможно использовать в дальнейших исследованиях режимов тяговой линии при наличии одного или нескольких электрозвозов.

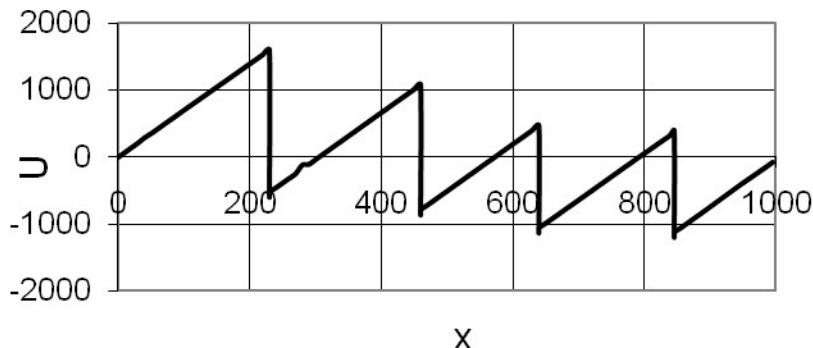

Рис. 1. Вид залежності розподілення напруження вдоль тягової мережі довжиною 1 км

Аналіз кривої напруження вдоль тягової мережі довжиною 1 км (рис. 2) в течієні трьох періодів показує, що найбільші значення напруження приходяться на перший компенсаційний пункт. Поэтому ставиться питання про необхідність уточнення місця розташування цього компенсаційного пункту з цілью недопущення виникнення перенапруженостей при включенії навантаження.

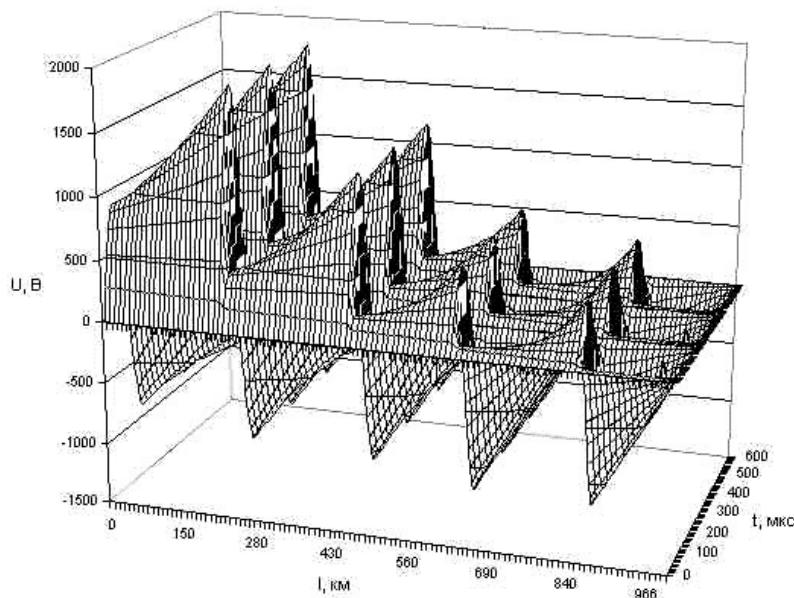

Рис. 2. Вид залежності розподілення напруження вдоль тягової мережі довжиною 1 км з урахуванням часу

Процес розподілення напруження вдоль тягової лінії при довжині видобутку 2 і 4 км (рис. 3,4) нещодавно складніше, однак, значення найбільшого напруження на першому компенсаційному пункті зберігається. Це підтверджує висновок про те, що найбільша вероятність виходу з строя від перенапруженостей зберігається у конденсаторах першого компенсаційного пункту.

Аналіз режима напруження проведено для ненагруженої мережі, але при цьому слід зробити уважання, що в режимі сброса-наброса навантаження з електровозів тенденція перенапруженостей на компенсаційних пунктах буде поганішою. Свяжено це з електромагнітними процесами, що відбуваються в тягової мережі та обумовлені її властивостями.

При русі електровоза в тягової лінії індуктується ЕДС самоіндукції, що приводить до додатковому підвищенню напруження. Напруження в кожному сеченні тягової мережі з урахуванням величини ЕДС, наводимої електровозом, не повинно перевищувати дозволених значень з точки зору надежності та безпеки функціонування комплекса. Залежність напруження на лінії U_l від ЕДС, індуктованої приймальним контуром, $E_l = I_l j \omega M$, від падіння напруження на активних елементах мережі $I_l R_l$ та від вектора реактивної складової падіння напруження на реактивних елементах мережі $I_l j(x_r - x_c)$, який в свою чергу залежить від ступеня компенсації індуктивності лінії [1]. Отже, слід зробити, що рівень напруження на ділянках тягової лінії можна зменшити, знижуючи активне опір тягових кабелей (що виконується дуже складно через особливості їх конструкції), а також забезпечивши режим резонанса напруженостей в послідовательній цепі (повна компенсація індуктивності лінії).

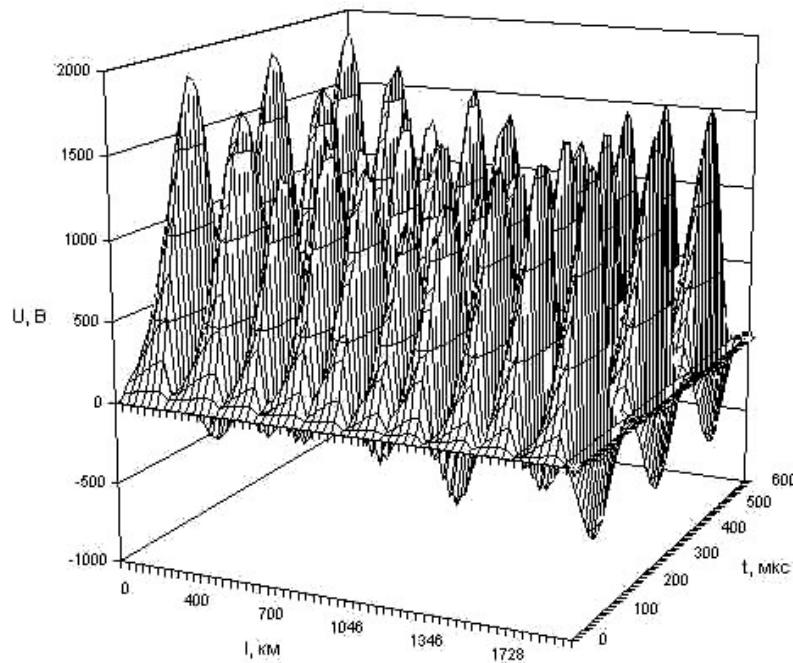

Рис. 3. Вид зависимости распределения напряжения вдоль тяговой сети длиной 2 км

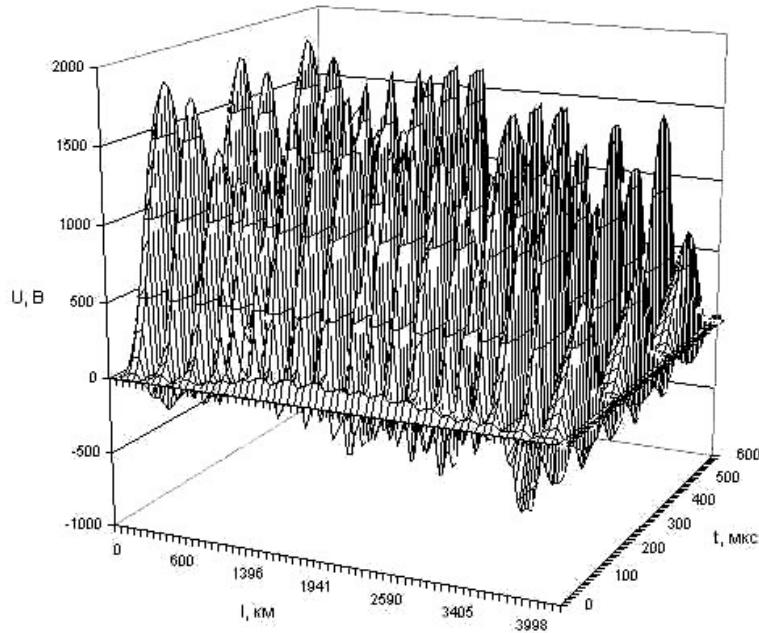

Рис. 4. Вид зависимости распределения напряжения вдоль тяговой сети длиной 4 км

Очевидно, что нагрузка, вносимая в тяговую сеть, еще больше усугубит картину неравномерности распределения напряжений, особенно в местах установки конденсаторов. Таким образом, наиболее опасными с точки зрения возникновения перенапряжений будут компенсационные пункты.

Напряжение в любом сечении тяговой сети до точки приложения нагрузки равно векторной сумме напряжения ненагруженной сети и падения напряжения на вносимом сопротивлении электровозов. Для электровозов В14 вносимое сопротивление в часовом режиме составляет 3 Ом, что при стабилизированном токе сети 150 А приводит к повышению активной составляющей напряжения сети на 450 В. Пренебрежение этой величиной недопустимо. Это особенно важно, если учесть, что наибольшее напряжение в сети, ограниченное по условиям безопасности, не должно превышать 1650 В (2120 В – амплитудное значение). Поэтому выбор и размещение компенсирующих устройств необходимо производить с учетом вносимых электровозами сопротивлений.

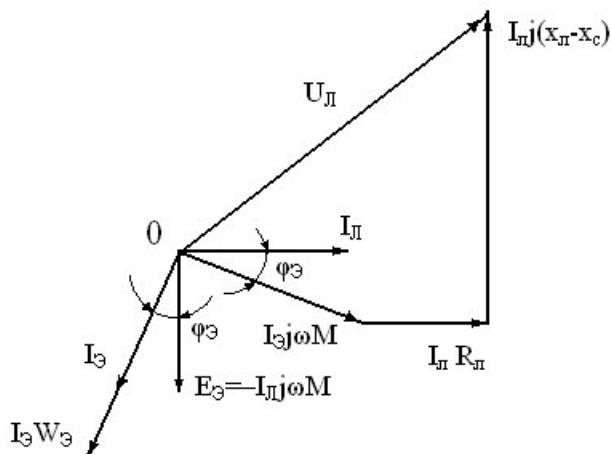

Рис. 5. Векторная диаграмма системы "тяговая линия–электровоз"

Выводы

1. Выравнивание напряжений является необходимым процессом и должно быть учтено при проектировании тяговых сетей. Для тяговых сетей шахтного рельсового транспорта с индуктивной передачей энергии неравномерность распределения напряжений может быть устранена только благодаря рациональному размещению компенсирующих устройств.
2. Выбор и размещение компенсирующих устройств необходимо производить с учетом вносимых электровозами сопротивлений.

Список литературы

1. Транспорт с индуктивной передачей энергии для угольных шахт / Г.Г. Пивняк, И.П. Ремизов, С.А. Саратикянц и др.; под ред. Г.Г. Пивняка. – М.: Недра, 1990. – 245 с.
2. Хованская Е.И. Особенности моделирования нестационарной нагрузки тяговой сети транспорта с индуктивной передачей энергии / Е.И. Хованская, А.Г. Лысенко // Науковий вісник НГУ. – 2004. – №3. – С.84-86.
3. Задачи моделирования режимов работы тяговой сети транспорта с индуктивной передачей энергии / Г.Г. Пивняк, Ю.М. Зражевский, Е.И. Хованская // Техн. термодинаміка. Тем. вип. „Проблеми сучасної електротехніки”. – 2004. – Ч.7. – С.112-116.

Рекомендовано до друку проф. Разумним Ю.Т.

УДК 621.316.722.076.12

О.В. Бялобржеський, канд. техн. наук, В.Ю. Качалка

(Україна, м. Кременчук, Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського)

ВИЗНАЧЕННЯ РАЦІОНАЛЬНИХ ПАРАМЕТРІВ СИЛОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ КЕРОВАНОГО КОМПЕНСАТОРА МЕТОДОМ ПЛАНУВАННЯ ЕКСПЕРИМЕНТУ

Вступ. Збільшення числа приєднувачів, що споживають несинусоїдальний струм, призводить до зниження якості електроенергії. Це призводить до спотворення форми кривої напруги мережі, що в свою чергу веде до збільшення втрат в електричних машинах і апаратах, збільшення інтенсивності старіння ізоляції, появі перенапруг через резонансні явища в мережі, погіршення роботи пристрій релейного захисту і автоматики та інше [1]. Сьогодні існує кілька варіантів вирішення проблем підвищення якості електроенергії. Один із них – використання компенсаторів реактивної потужності. Окрім статичних тиристорних компенсаторів широко використовують компенсатори з активними фільтрами. Основна перевага активних фільтрів полягає в можливості компенсувати широкий спектр неосновних гармонік [2]. Якість роботи фільтра залежить, в основному, від застосування методу формування керуючих впливів на силову частину фільтра та від раціонально вибраних самих елементів для накопичення енергії.

Матеріал та результати досліджень. Для керування компенсатором реактивної потужності використовують системи регулювання, основу яких складають блоки визначення потужності. Для аналізу